

cea... Spiritele adamice pot construi ele ceva, desigur, dar pentru asta e necesar ca harul ceresc să le deschidă porțile izbîndirii. Manole stă pe gînduri, oftează : totul e inutil ! Oricît se cerca, oricît întărea zidul, oricît îl îndrepta — zidul tot se surpa noaptea. Noapte de noapte, trei ani la rînd. Și, din moment ce începe să gîndească, Manole, care luase, ca Adam, totul de la început, parcă începe să se despartă de virtuțile adamice... Talentul de constructor nu mai îi este suficient : se frămîntă, din zori pînă la sfințitul soarelui, nu mai pleacă acasă, rămîne lingă zidurile zidite... Ortega y Gasset iarăși ne poate sări în ajutor : „Numai atunci cînd ceva a fost *gîndit* cade în stăpînirea noastră. Și numai atunci cînd stăpînim lucrurile elementare putem să trecem la cele mai complexe.” După cum se observă mai la vale, învățăatul spaniol are un dințisor împotriva culturii spaniole : fiecare geniu spaniol (și Goya, desigur) a început totul din nou, de la haos, ca și cum înainte n-ar fi existat nimic... El se corectează imediat, spunînd că ar fi de neînțeleș să fie disprețuită această virtute ; ar fi chiar o neghiobie, la fel de mare ca aceea de a crede că această virtute ajunge, și este singura care contează... Mai tranșant, despre cele nesigure de sub tălpile noastre, care sigur trebuie să ducă la un eșec al unor cuceriri superioare : „De aceea o cultură impresionistă e condamnată să nu fie o cultură progresivă. Va trăi discontinuu, va putea oferi mari figuri și opere izolate ; dar toate vor rămîne pe același plan. Fiecare impresionist genial reia lumea de la început, nu de acolo unde a lăsat-o un precursor al său genial.” Să recunoaștem : Manole este cumva un impresionist, el nu are precursori, el e urmașul unor meșteri, ori breslași, el știe „meseria” bine (pe toți îi întrece !), dar aici, pe Argeș, e pus în fața unei probe teribile : el trebuie să se *întreacă și pe sine* ! Și oricît măsoară el și cîntărește „din ochi” și „din gînd” totul, la nimic nu ajunge : decît la faptul, *capital*, că *gîndește* că s-a mpotmolit. Și că e necesar să consulte... pe cine ? Spiritul locului, trupul zidului, Visul ? El are nevoie de o certitudine.

Joia tragediei

Să fie această zi de Marți — o zi de răscruce în cultura noastră ? ne-am putea întreba. O trecere de la „impresionistul” Manole, la omul care va căpăta o siguranță în faptele sale?... Ziua de Marți, da, și mai ales noaptea de Luni spre Marți, cînd *Visul* i-a spus (nu o persoană) că-n desert lucra, și va mai lucra, pînă nu va zidi, chiar în temelia mănăstirii, o dalbă și tînără și vie soție... Care e prețul certitudinii ? Jertfa. O va accepta, sau nu ? Aici e întrebarea. Omul cu inima rece acceptă *Visul*, jertfa. Dar nu bănuia atunci că tînăra jertfită va fi chiar soția sa. Ea va fi, ea va veni prima, Joi de dimineată, la locul zidirii, și astfel va începe tragedia, în Joia tragediei...

NOTE

„Manuscriptum” — 50

În 1970, Muzeul literaturii române scotea întiiul număr al unui periodic ce avea să se impună repede în viața culturală — „Manuscriptum”. Se materializa dorința multor generații de cărturari, aceea de

a se strînge între coperițele unei colecții documentare tezaurul de manuscrise și iconografia inedită ale literaturii române.

Iese de sub teascurile tipografice numărul 50. Bilanțul volumelor revistei este impresionant : 10.000 de pagini de literatură inedită, 500 de fotografii, 300 de autografe și facsimile, 1.000 de desene — și cifrele pot arăta în continuare rolul acestor pagini în adîncirea studiului tuturor perioadelor scrisului beletristic la noi.

Teatrul, la rîndu-i, beneficiază și el de zeci de

texte și documente pentru reprezentării sau pentru fixare istoriografică, încît nu greșim afirmînd că „Manuscriptum”, într-un frater paralelism cu revista noastră, contribuie substanțial la îmbogățirea repertoriului național.

Omagiul nostru colegial se va concretiza într-o bibliografie a piesei inedite din cele 50 de numere ale publicației pe care întemeietorul ei, Perpessiciu, a așezat-o sub zodia valorilor reprezentative.

I. N.